

przed czymś; jest mieszkaniem: *Nędzny szalane nie dawał nam schronienia przed zimnem. Wynajęty pokój zapewnił im jakie takie schronienie, choć niewiele się w nim mieściło prócz walizek.*

- 2 «ktoś» **(daje, zapewnia) «komuś» schronienie** • umieszcza kogoś w bezpiecznym miejscu; pozwala mieszkać w jakimś pomieszczeniu: *Leśniczy dał nam schronienie i pozwolił zostać na jakiś czas.*
- 3 **(mieć, znaleźć) schronienie** • mieć miejsce bezpieczne, zabezpieczone, gdzie można się schronić przed kimś, czymś; móc mieszkać gdzieś: *W opuszczonej fabryce mieli swoje schronienie bezdomni.*
- 4 **szukać schronienia** • miejsca bezpiecznego, zabezpieczonego a. mieszkania: *Rozglądał się, szukając schronienia przed palącym słońcem. W Warszawie szukał schronienia przed wierzycielami. Szukaliśmy jakiegoś schronienia, bo w hotelu nie było miejsc.*

SCHYŁEK

«coś» **ma się ku schyłkowi** • książk. kończyć się: *Dzień miał się ku schyłkowi, zaczynało zmierzchać. Wygląda na to, że jego kariera aktorska ma się ku schyłkowi.*

SCYLLA

(być, znaleźć się) między Scyllą (a, i) Charybdeą • książk. mit. być w sytuacji, w której z obu stron zagraża niebezpieczeństwo (*por.* młot: być, znaleźć się między, pomiędzy młotem a kowadłem): *Sprzedaż majątku firmy grozi olbrzymim podatkiem, w przeciwnym zaś razie poniesiesz wielkie koszty; to złe i tanto nie-dobre, słowem znalazłeś się między Scyllą i Charybdeą.*

SCYSJA

- 1 **dochodzi do scysji** • książk. występuje spór, kłótnia, awantura, ostra wymiana zdań: *W czasie kolacji doszło do scysji między braćmi.*
- 2 **mieć scysję z «kimś»** • książk. spierać się, kłócić się, awanturować się z kimś: *Wczoraj miałem kolejną scysję z kierownikiem zmiany.*
- 3 **(powstaje, wybucha) scysja** • książk. występuje spór, kłótnia, awantura; ostra wymiana zdań: *Znowu wybuchła scysja, kto ma wykonywać ten przykry obowiązek.*
- 4 **scysja «kogoś» z «kimś» o «coś»** • książk. ostra wymiana zdań w jakiejś sprawie, kłótnia, awantura: *Od rana w biurze są scysje sekretarki z pracownikami o sposób adresowania listów.*
- 5 **scysja między («kimś»; «kimś» a «kimś»; «kimś» i «kimś»)** • książk. ostra wymiana zdań, kłótnia, awantura: *Nie interesują mnie scysje między portierami, niech sprawę kluczy załatwiają sami. Scysje między nocną i dzienną zmianą w portierni są każdego ranka.*

SCYZORYK

szwajcarski scyzoryk • wszechstronne narzędzie, wszechstronna metoda: *Mówią, że interlingua to taki szwajcarski scyzoryk, sztuczny język zrozumiały na całym świecie.* • skomplikowany nóż z licznymi składanymi ostrzami

o różnym przeznaczeniu: *Kupiłem synowi szwajcarski scyzoryk ze szwedzkiej stali.*

SZCZĘNAĆ

(bodać, bodajbys) szczęł • *przekł. przest.* bodajbys zginął, przypadek: *Bodajbys szczęł za tę krzywdę, którą mi wyrządziłeś.*

SEDNO

- 1 **samo sedno** [«czegoś»] • książk. to, co najistotniejsze; istota sprawy: *Robię głupstwa, bo jestem przemęczony, i to jest samo sedno sprawy.*
- 2 **sedno (leży, tkwi) w...** • książk. istotą czegoś jest...: *Sedno leży w znalezieniu odpowiedniego fachowca.*
- 3 **trafić w [samo] sedno** • określać coś trafnie, właściwie; dotykać istoty sprawy: *Trafiłeś w samo sedno, rzeczywiście powinienem wreszcie wycopnąć; pójdę za twoją radą i wyjadę na Mazury.*

SEKRET

- 1 **czynić sekret [z «czegoś»]** • książk. robić tajemnicę; ukrywać, zatajać coś: *Kochał ją i nie czynił z tego sekretu.*
- 2 **(dochowrywać, dotrzymywać) sekretu** • zachowywać tajemnicę: *Zawsze wierzyłem, że potrafisz dotrzymać sekretu.*
- 3 **dopuszczać «kogoś» do sekretu** • wtajemniczać kogoś w coś: *Może byśmy tak dopuścili ją do sekretu, żeby nas wsparła dobrą radą?*
- 4 **mieć przed «kimś» sekrety** • ukrywać coś przed kimś: *Od kiedy to masz przede mną sekrety?*
- 5 **mówić «coś» «komuś» w sekrecie** • wyjawiać tajemnicę tylko tej osobie: *Powiem ci w sekrecie, że za miesiąc się żenię; błągam, nie powtarzaj nikomu.*
- 6 **nie mieć przed «kimś» sekretów** • nie ukrywać przed kimś niczego, być szczerym w stosunku do kogoś: *Do niedawna nie miał przed matką żadnych sekretów, ale ostatnio zauważył, że zaczęła się do wszystkiego wtrącać.*
- 7 **odkrywać sekrety «czegoś»** • książk. poznawać tajniki czegoś, skomplikowany sposób wykonywania czegoś: *Pod okiem matki odkrywała sekrety kuchni.*
- 8 **pod sekretem** • *przest.* w tajemnicy, poufnie: *Wyznał mi pod sekretem, że nie potrafi bez niej żyć.*
- 9 **(posiąść, poznać) sekrety «czegoś»** • książk. poznać trudny sposób robienia czegoś, znany tylko fachowcom: *Dzięki dobremu nauczycielom posiadał sekrety wykonywania stylowych mebli.* • książk. poznać istotę zagadnienia, zasadę: *Od lat starał się poznać sekrety długowieczności.*
- 10 **robić z «czegoś» sekret** • *zaw. iron.* nie ujawniać, nie rozgłaszać czegoś: *Wszyscy wiedzą o naszych zaręczynach, więc po co robisz z tego sekret?*
- 11 **strzec sekretu** [«czegoś»] • książk. nie wyjawiać tajemnicy: *Twój ojciec do śmierci strzegł sekretu swego wynalazku.*
- 12 **(utrzymywać, zachowywać) sekret** • dotrzymać tajemnicy, milczeć w jakiejś sprawie: *Była tak dociekliwa, że z trudem zachowałem sekret.*

13 **w sekrecie** • poufnie, powierzając tajemnicę: *Powiedziała mi w sekrecie, że jest w trzecim miesiącu ciąży.* • ukrywając przed innymi: *W sekrecie zakradła się do spiżarni i wyjadała konfitury.*

14 **(wyciągać, wydobywać) (od «kogoś», z «kogoś») sekret** • sprawić, że ktoś wyjawia tajemnicę, poufną informację: *Bez trudu wydobył z męża każdy sekret.*

15 **wygadać sekret** • *posp.* zdradzić tajemnicę, ujawnić poufną informację: *Od razu ci mówiłem, że ona wygada każdy sekret.*

16 **(wyjawiać, zdradzać) sekret** [«czegoś»] • ujawniać poufną informację: *Mógłbys wyjawiać mi sekret swojej doskonałej kondycji? Zdradź mi sekret i powiedz, ile kosztowało to futro.*

17 **zdradzać «coś» w sekrecie** • wyjawiać coś w zaufaniu: *Zdradziła mu w sekrecie, że wychowała się w domu dziecka.*

SEKS

- 1 **bezpieczny seks** • *dzien.* współzycie płciowe z użyciem środków antykoncepcyjnych: *Na lekcjach wychowania seksualnego propaguje się bezpieczny seks.*
- 2 «ktoś» **z seksem** • *posp.* atrakcyjny ze względu na płciowych: *Była to dziewczyna niezbyt piękna, ale za to z seksem; miała ogromne powodzenie wśród chłopców.*
- 3 **uprawiać seks** • *dzien.* mieć stosunki płciowe: *Nie powinieneś uprawiać seksu z tyle kim.*

SEKUNDA

- 1 **co sekunda** • co chwila, w bardzo krótkich, sekundowych odstępach czasu: *Co sekunda na niebie pojawiał się błysk.*
- 2 **co sekundę** • *posp.* co chwila, w bardzo krótkich, sekundowych odstępach czasu: *Przeastał mi co sekundę przypominać o tej sprawie.*
- 3 «ileś» **na sekundę** • liczba zdarzeń występująca w ciągu albo ilość czegoś pokonywana, zużywana w ciągu sekundy: *Błyski pojawiały się sześć razy na sekundę. Wiatr wiał z prędkością pięciu metrów na sekundę.*
- 4 **parę sekund** • *posp.* bardzo krótko: *To potrafi tylko parę sekund, niech się pani nie boi.*
- 5 **przed sekundą** • bardzo niedawno, przed chwilą: *Przed sekundą go widziałam, więc musi być jeszcze na terenie biura.*
- 6 **przez sekundę** • tyle, ile trwa sekunda: *Przez sekundę myślałam, że znam tego człowieka.*
- 7 **sekundy (biegną, mijają, upływają)** • czas upływa: *Sekundy biegnęły, a on nadal nie mógł znaleźć właściwej odpowiedzi.*
- 8 **ułamek sekundy** • bardzo krótko; bardzo krótki odstęp czasu: *Ułamek sekundy i płomień zajął całą choinkę.*
- 9 **w jednej sekundzie** • w jednej chwili, nagle, bardzo szybko: *W jednej sekundzie zrozumiał, że to podstęp.*
- 10 **w ostatniej sekundzie** • w ostatniej chwili: *Już kończyła się trzecia runda, kiedy w ostatniej sekundzie zdołał znokautować przeciwnika.*
- 11 **w parę sekund** • bardzo szybko, w bardzo krótkim czasie: *Dzieciaki w parę sekund pożarły cały tort. Włamywacz w parę sekund poradzi sobie z tym zamkiem.*